

3ο Διεθνές Συνέδριο για την Πρώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας

Πρακτικά Συνεδρίου *ΤΟΜΟΣ Γ*

Εργαστηριακές Παρουσιάσεις – Εκπαιδευτικά Σενάρια –
Ηλεκτρονικά Ανηρτημένες Ανακοινώσεις (e-posters)

ISBN: 978-618-82197-8-6

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

**3^ο ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΩΘΗΣΗ
ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ**

Λάρισα, 13 – 15 Οκτωβρίου, 2017

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

**Εργαστηριακές Παρουσιάσεις – Εκπαιδευτικά Σενάρια –
Ηλεκτρονικά Ανηρτημένες Ανακοινώσεις (e-posters)**

*Επιμέλεια Πρακτικών: Χαρίλαος Τσιχουρίδης – Ε.ΔΙ..Π Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δημήτριος Κολοκοτρώνης - Σχολικός Σύμβουλος Πληροφορικής
Δημήτριος Λιόβας- Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Μπατσίλα Μαριάνθη – Σχολική Σύμβουλος
Κωνσταντίνος Σταθόπουλος- Τεχνικός Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Ασημίνα Κοντογεωργίου – Σύμβουλος Β' ΙΕΠ
Ηλίας Λιάκος Τεχνικός Υπεύθυνος ΚΕΠΛΗΝΕΤ Λάρισας
Ζήσης Καρασίμος Εκπαιδευτικός Πληροφορικής*

ISBN: 978-618-82197-8-6 (τόμος Γ')

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ – ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Το συνέδριο διοργάνωσε η **Επιστημονική Ένωση για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας (Ε.Ε.Π.Ε.Κ.)** σε συνεργασία με το **Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας** (Παιδαγωγικό Τμήμα Π.Ε., Τμήμα Βιοχημείας & Βιοτεχνολογίας), το **Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας** (Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας, Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής ΤΕ), το Σύλλογο καθηγητών Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας Ν. Λάρισας και την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα.

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της εκπαιδευτικής δράσης "**Teachers 4 Europe**", πρωτοβουλία της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα και του **Γαλλικού Ινστιτούτου Λάρισας - Γαλλική Πρεσβεία** στην Ελλάδα και είναι υπό την αιγίδα της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής για την **UNESCO** καθώς και του **Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων**.

Συνδιοργάνωση: Περιφέρεια Θεσσαλίας και Δήμος Λαρισαίων.

Επιστημονική Επιτροπή

Steve Wheeler, Associate Professor, Plymouth University, UK

Αλμπάνης Τίμος, Av. Καθηγητής Παν/μίου Solent (Southampton, UK)

Βαβουγιός Διονύσης, Καθηγητής ΠΤΕΑ Παν/μίου Θεσσαλίας

Βελησσαρίου Ευστάθιος, Καθηγητής Διοίκησης Τουριστικών Επιχειρήσεων

Βλάχος Βασίλης, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής Τ.Ε.

Βραχνάκης Μιχάλης, Av. Καθηγητής, Τμ. Δασοπονίας και Φυσικού Περιβάλλοντος ΤΕΙ Θεσσαλίας

Γρίβα Ελένη, Av. Καθηγήτρια Παν/μίου Δυτ. Μακεδονίας

Δαλάκης Αντώνιος, Διδάσκων Δημοκρίτειου Παν/μίου Θράκης

Δαρόπουλος Απόστολος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας, ΠΕ70

Ζωγόπουλος Ευστάθιος, Δρ. Μηχανικός Ε.Μ.Π, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ12.04

Θεοφανέλλης Τιμολέων, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ19

Κολοκοτρώνης Δημήτρης, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ19, Πρόεδρος Ε.Ε.Π.Ε.Κ.

Κομνηνού Ιωάννα, Δρ. Θεολογίας, 1ο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών

Κοντογεωργίου Ασημίνα, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ04

Κουστέλιος Αθανάσιος, Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α., Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Κωτούλας Βασίλειος, Σχολικός Σύμβουλος 2ης Περιφέρειας Καρδίτσας, ΠΕ70

Λαμπροπούλου Νίκη, Δρ. Διαδικτυακής Συνεργατικής Δημιουργικότητας & Μάθησης, Εκπ/κός ΠΕ70, Επισκέπτρια Ερευνήτρια Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου Μηχανής London South Bank University

Λαπούσης Γιώργος, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ11
Μαγγόπουλος Γιώργος, Εκπαιδευτικός ΠΕ70, Διδάκτ. Παν/μίου Κρήτης
Μάτος Αναστάσιος, 1ο ΣΔΕ Λάρισας, ΠΕ02
Μπατσίλα Μαριάνθη, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06
Μπεαζίδου Ελευθερία, Σχολική Σύμβουλος Νηπιαγωγών, ΠΕ60, 31ης Περιφέρειας Θεσσαλίας
Μπελιάς Δημήτριος, ΤΕΙ Θεσσαλίας
Μπλάνας Γεώργιος, Καθηγητής, Διευθυντής Σ.Δ.Ο. Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας, Διευθυντής Κέντρου Τεχνολογικής Έρευνας Θεσσαλίας
Μπότσογλου Καφένια, Αν. Καθηγήτρια ΠΤΕΑ Παν/μίου Θεσσαλίας
Νίκου Δώρα, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ05
Νιφλή Αρτεμισία-Φοίβη, MSc, PhD, Κύρια Ερευνήτρια, Βασικές Βιοεπιστήμες, ΚΤΕ Θεσσαλίας, Λάρισα
Ντάμπλιας Χρήστος, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων, Προϊστάμενος Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Δ.Ε. Θεσσαλίας
Ντίνας Κώστας, Καθηγητής Παν/μίου Δυτ. Μακεδονίας
Παπαδημητρίου Άρτεμις, Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας, ΠΕ60
Παπαϊωάννου Βασιλική, Σχολική Σύμβουλος ΠΕ06
Παπαπαναγιώτου Ξανθούλα, Σχολική Σύμβουλος
Τζιβινίκου Σωτηρία, Επίκ. Καθηγήτρια Π.Τ.Ε.Α. Παν. Θεσσαλίας
Τσιάμαλος Ηρακλής, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ02
Τσιχουρίδης Χαρίλαος, Ε.ΔΙ.Π. Π.Τ.Ε.Α. Παν. Θεσσαλίας
Φραγκούλης Αντώνιος, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ06
Χατζηπαντελή Αθανασία, Σχολική Σύμβουλος Μαγνησίας, ΠΕ11
Χρηστίδου Βασιλεία, Καθηγήτρια ΠΤΠΕ Παν/μίου Θεσσαλίας
Χρονάκη Άννα, Καθηγήτρια Π.Τ.Π.Ε. Παν/μίου Θεσσαλίας

Περιεχόμενα

Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ02.	6
Μια ιστορία μέσα στην Ιστορία: Όταν έφυγαν τ' αγάλματα της Αγγελικής Δαρλάση	7
Ο κριτικός στοχασμός, η Ποίηση, η Μουσική και οι Τ.Π.Ε.	30
Το ξυπόλητο τάγμα του Gregg Tallas: διδάσκοντας με την ταινία την Κατοχή και την Αντίσταση στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέσα από την οπτική των παιδιών	57
«ΕΛΑΤΕ ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΜΕ»: βιωματικές δράσεις και παιχνίδια στην Ιστορία Α' Γυμνασίου	84
Διδάσκοντας το Ρομαντισμό με σύγχρονα μέσα και βιωματικές τεχνικές	95
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ04.	105
Δημιουργία Εμπλουτισμένων βιβλίων με την χρήσης των εφαρμογών Επαυξημένης Πραγματικότητας : Elements4D & Aurasma.....	106
Απομόνωση και ποιοτικός προσδιορισμός νουκλεϊκών οξέων από φυτικό ιστό	112
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ05-ΠΕ06-ΠΕ07.	124
Μύθων ... καμώματα	125
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ16.	142
Συμμετοχικές μορφές διδασκαλίας - Νέες στρατηγικές και τεχνικές διδασκαλίας για το μάθημα της Μουσικής, σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Διαδικασίας	143
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ19-ΠΕ20.	149
Απόδοση (σχεδιασμός και δημιουργία) σε βίντεο-animation ενός παραμυθιού – ιστορίας: μια διαθεματική προσέγγιση με τη χρήση του εκπαιδευτικού εργαλείου προγραμματισμού scratch.	150
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ23.	156
Ψυχοεκπαιδευτικές ομάδες «Δρω-αλληλεπιδρώ»: μαθαίνοντας στα παιδιά και τους εφήβους να σέβονται το διαφορετικό... ..	157
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ70.	165
Ψηφιακή αφήγηση με το PhotoStory.....	166
«Ο δικός μου πολιτισμός... ο άλλος πολιτισμός»: δημιουργικές δραστηριότητες για την ενδυνάμωση της πολιτισμικής ευαισθητοποίησης μαθητών σε πολύγλωσσες και πολυπολιτισμικές τάξεις	175
Το «γιατί» και το «πώς» στις Φυσικές Επιστήμες_Ψηφιακές ιστορίες μέσα στο εργαστήριο των φυσικών επιστημών	183
«12 + 1 υποθέσεις του αστυνόμου Βρισκόλα»	190
Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και τη μάθηση (εκπ/κό λογισμικό, διαδίκτυο κ.λπ.).	203

Ανίχνευση Δυνατοτήτων και Δυσκολιών στον Προφορικό και Γραπτό Λόγο και Υποστήριξη της Μάθησης μέσω Εκπαιδευτικών Λογισμικών	204
Η δημιουργία και η πολυμεσική παρουσίαση εκθεμάτων ενός εικονικού μουσείου μέσα από την web 2.0 εφαρμογή Artsteps.....	209
Learning Designer, Σχεδιαστής Μαθημάτων	215
Εκπαιδευτική Ψυχολογία.....	220
Η Κοινωνική και Συναισθηματική Αγωγή των «μαθητών» μέσα από Βιωματικές Δράσεις .	221
Συγκινησιακά Εστιασμένη Θεραπευτική Διδασκαλία - ΒΙΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΔΙΔ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ.....	225
Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης	241
Καινοτόμο Βιβλίο Φοίτησης με Λογισμικό Excel.....	242
Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.....	263
Prezi: Τέρμα Πια Βαρετές Παρουσιάσεις	264
Λογισμικό για τη δημιουργία σχεδίων μάθησης “Learning Designer”	267
Εκπαιδευόμαστε με το Compasito – ένα εγχειρίδιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.....	275
«Αντιμετώπιση αγχογόνων καταστάσεων και μείωση του στρες στο σχολείο: λειτουργικές στρατηγικές και τεχνικές χαλάρωσης».....	285
Προσομοίωση Μαθητικού Συμβουλίου στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής του Freinet	304
Αξιοποίηση των παραμυθιών με τη Θεωρία της Πολλαπλής-Συναισθηματικής Νοημοσύνης	313
Καινοτόμες δράσεις στην Εκπαίδευση	318
Δημιουργία Μικρών Βιβλίων Γνώσης και Lapbooks.....	319
Παιχνιδοποίηση της μαθησιακής διαδικασίας και διαχείριση της τάξης με το Class Dojo και το Classcraft.....	323
Καρδιοπνευμονική Αναζωογόνηση και Χρήση Αυτόματου Εξωτερικού Απινιδωτή στα Σχολεία	334
Scientix: Γνωριμία με μια κοινότητα μάθησης και καινοτομίας.....	339
Τέχνη και Εκπαίδευση.....	342
Τέχνη και φυλετικός ρατσισμός: Βιωματική μάθηση σε πίνακα του Domingo Ullóah.....	343
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ01.	348
Προσεγγίζοντας τις ετερότητες: Η ειρηνική συνύπαρξη σε πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα. Μια διδακτική πρόταση με τη χρήση νέων τεχνολογιών για το Λύκειο.....	349
«Δημιουργώντας μια εικόνα»	363
«Εν εκκλησίαις ευλογείτε τον Θεόν»: Η σύγχρονη χριστιανική αρχιτεκτονική	376
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ02.	411
«Είναι ο πόλεμος στην ανθρώπινη φύση;»: Σενάριο με χρήση ΤΠΕ για την καλλιέργεια του υποταγμένου λόγου στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας της Γ' Γυμνασίου	412
Αξιοποιώντας το Ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής στην Α' Γυμνασίου	434

Παρθενώνας: Ένα ανοιχτό βιβλίο Ιστορίας για την Αθήνα του 5ου αιώνα π.Χ. Μια διδακτική πρόταση για την αξιοποίηση των πηγών στο μάθημα της Ιστορίας με τη συμβολή των Τ.Π.Ε.	445
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ04.	468
Τα βουνά και οι πεδιάδες της Ευρώπης.....	469
Φως: Όραση και ενέργεια. Μια «Φυσική» προσέγγιση.....	482
Από τον λογαριασμό της ΔΕΗ στην «ηλεκτρική ενέργεια και ισχύ»	493
Το παιχνίδι με τις κάρτες. Όταν η θεωρία συναντάει το πείραμα και την καθημερινότητα	504
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ05-ΠΕ06-ΠΕ07.	514
Immigration: an electronic teaching scenario	515
Ο θεός Βολταίρος	546
‘The European endeavour: the choice’. A WebQuest to teach C1 EFL learners reading for information	552
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ09-ΠΕ13-ΠΕ18.	590
«Το Κύριο Οικονομικό Πρόβλημα – Ανάγκες – Ιδιότητες Αναγκών – Αγαθά – Κατηγορίες Αγαθών – Καταναλωτικό Πρότυπο - Διαφήμιση»	591
Φωτοσύνθεση	597
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ19-ΠΕ20.	611
Διδασκαλία Διαιρέτη Τάσης και Δομής Επιλογής με τη χρήση μικροελεγκτή Arduino	612
Η μετασηματιζόμενη μάθηση μέσα από την αισθητική εμπειρία.. Μια προτεινόμενη διδασκαλία με θέμα: «Το αντικείμενο της Επιστήμης των Υπολογιστών και η αναγνώριση των θεμελιωτών της»	633
Γνωριμία με τις φωλιασμένες επαναλήψεις στον προγραμματισμό: ένα εκπαιδευτικό σενάριο βασιζόμενο στον εποικοδομισμό	648
Δημιουργία παιχνιδιού με αντικειμενοστραφή προγραμματισμό στο GreenFoot	663
Προγραμματίζοντας τον μικροελεγκτή Arduino: Από την ψευδογλώσσα στην γλώσσα C... ..	685
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ30.	698
Ενδοοικογενειακή βία, η συμβολή της κοινωνικής εργασίας και η αναγκαιότητα παρέμβασης του σχολείου ως βασικό υποστηρικτικό περιβάλλον>>.	699
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ60.	710
Με σύμμαχο τη φιλία λέμε ... στοπ στη βία!	711
Πίνακας ζωγραφικής “Τα Κάλαντα”	728
Το Κουκλοθέατρο ως μέσον ανάπτυξης των Τύπων της Πολλαπλής Νοημοσύνης.....	739
Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και τη μάθηση (εκπ/κό λογισμικό, διαδίκτυο κ.λ.π.)	749

Αλλαγή οπτικής: η μάθηση ως παιχνίδι και ο μαθητής ως ερευνητής.....	750
«Δικαιώματα και υποχρεώσεις του πολίτη»	765
Διαθεματικό Διδακτικό Σενάριο με αξιοποίηση Τ.Π.Ε.: Μια οπτικοακουστική περιπέτεια με αφορμή το μήνυμα του Ινδιάνου Σιάτλ για τον σύγχρονο κόσμο	786
“Η ΕΙΔΗΣΗ” ΣΤΗΝ ΕΚΦΡΑΣΗ-ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ Α' ΛΥΚΕΙΟΥ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΠΕ	803
Καινοτόμες Δράσεις στην Εκπαίδευση	817
Μαθαίνω τον τόπο μου. Όταν η Τοπική Ιστορία... πάει σχολείο μέσα από ένα πρόγραμμα Σχολικών Δραστηριοτήτων	818
«Ο Τρωικός Πόλεμος: Ανασκόπηση του περιεχομένου της Ιλιάδας στα Γερμανικά». Διαθεματική πρόταση διδασκαλίας με αξιοποίηση του ψηφιακού παιχνιδιού, των ΤΠΕ και των Εικαστικών.....	831
Καινοτόμες Διδακτικές Πρακτικές και Μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ01 ...	875
Η έννοια του κάλλους από τον 8ο αι. π.Χ. ως τον 20ο αι. μ.Χ.	876
Δημοκρατικά λειτουργούσα τάξη	879
Μια διδακτική πρόταση διδασκαλίας: «Δημιουργούμε ένα Hip–Hop για τα ανθρώπινα δικαιώματα»	883
Θεατρική Διερεύνηση σε μουσειακό περιβάλλον.....	891
Καινοτόμες Διδακτικές Πρακτικές και Μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ04 ...	894
Μαθητών δρώμενα στις Φυσικές Επιστήμες	895
Αναπτύξτε μια υπολογιστική μεθοδολογία, (π.χ. βασιζόμενοι στο EXCEL) για την επίλυση της ακόλουθης άσκησης.....	901
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ05-ΠΕ06-ΠΕ07	907
Learners’ perceptions of CALL and strategic training	908
Δημιουργική τάξη: η ομαδικότητα, η ενσυναίσθηση και η βιωματική προσέγγιση ως λύσεις στην ανομοιογένεια.	912
Ευρωπαϊκή Μέρα Γλωσσών, Κίνητρο Αυτομάθησης Ξένων Γλωσσών	915
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ11	919
Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων σε μαθητές Δ', Ε', & Στ' τάξης δημοτικού σχολείου μέσα από τη διδασκαλία ελληνικών παραδοσιακών χορών	920
Εκμάθηση ελληνικών παραδοσιακών χορών από μαθητές 4 ^{ης} -6 ^{ης} τάξης δημοτικού σχολείου: Πως επιδρά στην παρακίνηση για συμμετοχή;	925
Εκμάθηση ελληνικών παραδοσιακών χορών από μαθητές Δ', Ε', Στ' τάξης δημοτικού σχολείου: Πως επιδρά στην «Αντίληψη Εαυτού»	929
Εναλλακτικές μέθοδοι διδασκαλίας του ελληνικού παραδοσιακού χορού: Συμβάλλουν στη μεγιστοποίηση της ικανοποίησης των συμμετεχόντων;	933
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ14	938
Καινοτόμες μορφές διδασκαλίας για τις ειδικότητες του τομέα γεωπονίας των ΕΠΑΛ.....	939

Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στους εκπαιδευτικούς κλάδους ΠΕ21-ΠΕ26.	943
Κοχλιακή Εμφύτευση πριν και μετά τους 12 μήνες ζωής.....	944
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ60	948
Critical and Creative Preschoolers: η ενδυνάμωση της κριτικής σκέψης και της δημιουργικότητας σε πολύγλωσσες και πολυπολιτισμικές τάξεις προσχολικής αγωγής	949
Καινοτόμες διδακτικές πρακτικές και μέθοδοι στον εκπαιδευτικό κλάδο ΠΕ70	952
Οργάνωση καινοτόμων προγραμμάτων στη Σχολική Μονάδα	953
Αξιοποίηση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και τη μάθηση (εκπ/κό λογισμικό, διαδίκτυο κ.λπ.).	956
Ανάπτυξη εκπαιδευτικού εργαλείου ψηφιακής αφήγησης για σχεδίαση, εφαρμογή και αξιολόγηση διδακτικού στόχου.....	957
Ειδική Αγωγή (σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες).....	961
Πρόγραμμα γλωσσικής αγωγής με εναλλακτικά επαγγελματικά μέσα επικοινωνίας στην προσχολική εκπαίδευση	962
Κριτικός σχολιασμός μιας πρότασης και σύνδεσή της με τη συμπεριληπτική εκπαίδευση που αποτελεί απαραίτητο κριτήριο τόσο της Ειδικής όσο και της Διαπολιτισμικής Αγωγής.....	967
Η Συμβουλευτική υποστήριξη στα πλαίσια της θεραπευτικής παρέμβασης σε μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες.	970
ΔΕΠΥ και Συναισθήματα.....	973
Εκπαίδευση Ενηλίκων	976
Διδακτική Πρόταση Διαθεματικού Σχεδίου Εργασίας σε Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας: Η μελέτη του κοινωνικού προβλήματος της ανεργίας	977
Σαπουνο...θέματα στο 2 ^ο ΣΔΕ Θεσσαλονίκης	980
Εκπαιδευτική Ψυχολογία.....	984
«ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΑΓΧΟΥΣ»	985
Βιοδείκτες φυλοψυχικών διαφορών	994
Έλεγχος μεταβλητότητας συναισθημάτων	997
Βιοψυχολογικός έλεγχος της εκφραστικότητας του παιδιού	1001
Εννοιολογική οριοθέτηση του συναισθήματος της ευτυχίας ως φιλοσοφική έννοια.....	1005
Αξιολόγηση στην Εκπαίδευση	1008
Η ισότητα των φύλων και η ενδοοικογενειακή βία ως θέματα παρεμβάσεων στην εκπαιδευτική κοινότητα: αποτίμηση συνεργασιών εκπαιδευτικών και κοινωνικών φορέων	1009
Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης	1012
Κλίκες μεταξύ εκπαιδευτικών και αντιμετώπιση	1013
ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	1016
Το φύλο στην θέση του διευθυντή της σχολικής μονάδας	1019

Θέματα Εκπαιδευτικής Πολιτικής	1022
Πρόταση για ένα νέο πρόγραμμα σπουδών για το Γυμνάσιο	1023
Ιστορία και Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	1027
Η Ιστορία της Εκπαίδευσης στην πόλη της Καβάλας στα τέλη του 19 ^{ου} αιώνα.....	1028
Καινοτόμες δράσεις στην Εκπαίδευση	1031
Εφαρμογή και αξιολόγηση εκπαιδευτικού προγράμματος για την αναπηρία σε μαθητές γενικού σχολείου	1032
Διαθεματική βιωματική προσέγγιση της νεοελληνικής λογοτεχνίας με βάση το Γ΄ Χριστιανικόν Παρθεναγωγείον της Έλλης Αλεξίου.....	1036
Άκου τι είπαν..... για την εφηβεία: Αξιοποιώντας την «Παιχνιδοποίηση» (gamification) στο σχολείο	1039
Εκπαίδευση και Σχολικές Δραστηριότητες	1042
«ΔάSOS πράσινος πλανήτης» -Περιβαλλοντική Δραστηριότητα	1043
Εκπαιδευτική Έρευνα.....	1047
Στάση μαθητών Δημοτικού Σχολείου απέναντι στις Νέες Τεχνολογίες	1048
Το πρόγραμμα «Δυνατό Ξεκίνημα»: Εξέταση της βιωσιμότητας του εκπαιδευτικού προγράμματος προαγωγής ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης στην πρώτη παιδική ηλικία σε δομές παιδικής εκπαίδευσης & φροντίδας και των παραγόντων που την επηρεάζουν ...	1051
Η εκπαίδευση προσφυγόπουλων στα κείμενα μαζικής κουλτούρας: πολυδιάστατη ανάλυση λόγου στον εθνικό τύπο	1054
Διαπολιτισμική Αγωγή.....	1058
Διαπολιτισμικό παιδικό βιβλίο και ο Διαπολιτισμικός Αναγνώστης	1059
Τέχνη και Εκπαίδευση.....	1062
Αξιοποιώντας αυθεντικά έργα τέχνης στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε ενήλικες εκπαιδευόμενους (μία δημιουργική πρόταση)	1063
Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση και Επαγγελματικός Προσανατολισμός.....	1066
Τα CRS και η σημασία τους στην λειτουργία των τουριστικών γραφείων.....	1069

Εργαστηριακές Παρουσιάσεις

Τέχνη και Εκπαίδευση

Τέχνη και φυλετικός ρατσισμός: Βιωματική μάθηση σε πίνακα του Domingo Ulla

Γιωτόπουλος Γεώργιος

Εκπαιδευτικός Π.Ε.17.08, Μ.Εδ.

Υποδιευθυντής στο ΔΙΕΚ Πάτρας

ggiotop@gmail.com

Στασινοπούλου Ευσταθία

Φοιτήτρια ΕΛΠ στο ΕΑΠ,

ststeisi@gmail.com

Περίληψη

Σε αυτή την εργαστηριακή παρουσίαση γίνεται εφαρμογή της μεθόδου του Κόκκου «Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσω της Αισθητικής Εμπειρίας» (Κόκκος, 2011). Ο πίνακας στον οποίο θα γίνει η εφαρμογή έχει τίτλο: Racism/Incident at Little Rock του Domingo Ulla. Μέσα από αυτό το εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα έρθουν αντιμέτωποι με τις παραδοχές τους κατά Mezirow (2007) με σκοπό να γίνουν κριτικά στοχαστικοί απέναντι στο ρατσισμό που προέρχεται βάσει φυλετικών χαρακτηριστικών. Η μέθοδος ενδείκνυται για αρκετά γνωστικά αντικείμενα με έμφαση σε αυτά των θεωρητικών επιστημών.

Λέξεις κλειδιά: Μετασχηματίζουσα μάθηση, κριτική σκέψη, παραδοχές

Περιγραφή Εργαστηριακής Παρουσίασης

Τα στάδια εφαρμογής της μεθόδου του Κόκκου είναι έξι συνολικά. Αναπτύσσονται αναλυτικά στο βιβλίο του Κόκκου, 'Εκπαίδευση μέσα από τις Τέχνες'. (2011, 97-100). Οι στόχοι της εργαστηριακής παρουσίασης αφορούν στην ανταπόκριση των εκπαιδευτικών κατά την εφαρμογή της μεθόδου, τόσο στο δέσιμο της ομάδας, όσο και στην ίση συμμετοχή όλων. Επίσης, μέσω της συζήτησης και των ερωτηματολογίων ανοικτού τύπου, ο ερευνητής θα καταγράψει τις ευκολίες ή τις δυσκολίες που μπορεί να συναντήσουν οι μαθητές της τυπικής εκπαίδευσης, κατά την εφαρμογή της μεθόδου. Καθ' όλη τη διάρκεια παρουσίασης της μεθόδου, θα χρησιμοποιηθεί ηομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας.

Η επιλογή του συγκεκριμένου πίνακα έγινε λόγω της προϋπάρχουσας εμπειρίας του ερευνητή σχετικά με τον φυλετικό ρατσισμό (Γιωτόπουλος, 2014· Γιωτόπουλος, 2016).

Πρώτο στάδιο: Διερεύνηση της ανάγκης για κριτικό στοχασμό.

Σε αυτό το στάδιο γίνεται διερεύνηση από τον εκπαιδευτή, της ανάγκης να εξεταστεί κριτικά κάποια νοητική συνήθεια των συμμετεχόντων, δηλαδή να βρεθούν οι παραδοχές τους γύρω από ένα θέμα. Τα βήματα είναι τα εξής δύο: Α. Στην αρχή ή κατά τη διάρκεια του εκπαιδευτικού προγράμματος, μπορεί ο εκπαιδευτής να διαπιστώσει ότι οι εκπαιδευόμενοι θεωρούν ότι μια νοητική τους συνήθεια είναι σωστή, ενώ αυτή στην πραγματικότητα είναι δυσλειτουργική για τους ίδιους ή και για το κοινωνικό σύνολο. Αυτό θα αποτελέσει το έναυσμα για την έναρξη της διερεύνησης των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευομένων. Β. Στη συνέχεια με συντονιστή τον εκπαιδευτή, πραγματοποιείται μια συζήτηση με σκοπό τη συνειδητοποίηση των συμμετεχόντων ότι αντιμετωπίζουν ένα αποπροσανατολιστικό δίλημμα δηλαδή την ύπαρξη μια δυσλειτουργίας μεταξύ μιας κατάστασης είτε ατομικής, είτε κοινωνικής και του τρόπου «με τον οποίο κατανοούμε τον εαυτό μας και τον κόσμο τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή» (Mezirow, 2007:349). Εάν αυτό επιτευχθεί τότε μπορεί να κλονιστεί η βεβαιότητά τους για τη λειτουργικότητα της συγκεκριμένης νοητικής συνήθειας. Κατόπιν ο εκπαιδευτής τους ρωτάει εάν θέλουν να εξεταστεί κριτικά το θέμα στις επόμενες

συναντήσεις τους. Εάν η απάντηση είναι καταφατική, τότε μπορεί να ξεκινήσει η διεργασία του κριτικού στοχασμού.

Δεύτερο στάδιο: Οι συμμετέχοντες εκφράζουν τις απόψεις τους.

Σε αυτό το στάδιο καταγράφονται οι απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με το εξεταζόμενο θέμα σε ερωτήσεις που ο ίδιος ο εκπαιδευτής έχει θέσει. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνονται δυο στόχοι: αφενός συγκεντρώνεται το υλικό προς μελέτη προκειμένου να δει ο εκπαιδευτής στοχευμένα που εμφανίζονται παραδοχές, αφετέρου δε, για να γίνει σύγκριση στο τέλος της παρουσίασης της μεθόδου για το εάν επιτεύχθηκαν κάποιες αλλαγές σε απόψεις των εκπαιδευομένων. Επίσης, συζητούνται οι απόψεις σε ομάδες εργασίες, προκειμένου να γίνει ιεράρχηση τους και να προκύψει έτσι μια τελική πρόταση, για το ποιες από αυτές θα τύχουν κριτικής επεξεργασίας.

Τρίτο στάδιο: Προσδιορισμός των απόψεων που θα εξεταστούν.

Σε αυτό το στάδιο και με τη βοήθεια της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας, θα προκύψουν τα υποθέματα και τα κριτικά ερωτήματα προς διερεύνηση, εκ μέρους των εκπαιδευομένων. Κατόπιν κριτικής επεξεργασίας, θα μπουν σε μια σειρά ιεράρχησης με πρώτο το ερώτημα που συγκεντρώνει το ενδιαφέρον της πλειοψηφίας των μελών της ομάδας.

Τέταρτο στάδιο: Επιλογή των έργων τέχνης.

Εφόσον το κριτικό ερώτημα έχει επιλεγεί, ο εκπαιδευτής σε συνεργασία με τα μέλη της ομάδας, βρίσκουν διάφορα αυθεντικά έργα τέχνης, όπως ορίζει η σχολή της Φρανκφούρτης (Κόκκος, 2011:76-77), από όλες τις μορφές τέχνης τα οποία θα μπορούσαν να τύχουν επεξεργασίας για παραγωγή κριτικού στοχασμού. Σε αυτό το σημείο, πρέπει να προσεχτεί η συσχέτιση του νοήματος του έργου, με την δυσλειτουργική άποψη και το κριτικό ερώτημα του προηγούμενου σταδίου.

Πέμπτο στάδιο: Κριτικός στοχασμός μέσω της αισθητικής εμπειρίας.

Σε αυτό το στάδιο, πραγματοποιείται μια διεργασία μέσα από τη συστηματική παρατήρηση έργων τέχνης με τη χρήση του μοντέλου Perkins (1994) που επιλέχθηκαν, στη διάρκεια της οποίας γίνεται κριτική προσέγγιση της άποψης που αποφασίστηκε να εξεταστεί πρώτη. Αποτελείται από δύο μέρη: Στο 5α: Με χρήση του μοντέλου του Perkins, αντλούνται αφορμές για να αναπτυχθεί η κριτική επεξεργασία διαφόρων στοιχείων της εξεταζόμενης άποψης. Στο 5β: Γίνεται σύνδεση του κριτικού ερωτήματος με την προηγούμενη διεργασία παρατήρησης έτσι ώστε αυτό να απαντηθεί. Με τον ίδιο γίνεται η παρατήρηση και των υπολοίπων επιλεγμένων έργων. Σκοπός είναι, με κάθε έργο, να υπάρχει κριτικός στοχασμός σε κάθε δυσλειτουργική άποψη. Επίσης, οι εκπαιδευόμενοι, μπορούν να εργαστούν σε ομάδες για να επεξεργαστούν τα διαφορετικά μοντέλα που επέλεξαν και κατόπιν να τα παρουσιάσουν στην ολομέλεια.

Έκτο στάδιο: Επαναξιολόγηση των παραδοχών.

Στο τελευταίο στάδιο, οι εκπαιδευόμενοι γράφουν μια μικρή εμπλουτισμένη πλέον εργασία με το ίδιο θέμα που τέθηκε στο 2ο στάδιο εκθέτοντας τις τελικές απόψεις τους. Έπειτα, γίνεται σύγκριση των τελικών απόψεων σε σχέση με αυτές που είχαν εκφραστεί στο 2ο στάδιο.

Επόμενα στάδια.

Στα επόμενα στάδια γίνεται η κριτική επεξεργασία και των άλλων απόψεων της νοητικής συνήθειας, οι οποίες είχε αποφασιστεί να εξεταστούν, όπως γίνεται αναφορά στο τρίτο στάδιο. Μεταξύ των άλλων, γίνεται αξιοποίηση και της αισθητικής εμπειρίας με τον τρόπο που περιγράφηκε στο τέταρτο και πέμπτο στάδιο. Στο τελευταίο στάδιο, γίνεται σύνθεση όλων των

ιδεών που προέκυψαν με σκοπό να συγκριθούν με αυτές που είχαν διατυπωθεί στο δεύτερο στάδιο. Τελειώνοντας, ο Κόκκος (2011:100) υπογραμμίζει ότι «προορισμός της μεθόδου δεν είναι να πραγματοποιείται περιστασιακά, αλλά να διαποτίζει ολόκληρη την εφαρμογή καθενός από τα εκπαιδευτικά προγράμματα συνδεδεμένη με την κριτική επεξεργασία όσο γίνεται περισσότερων απόψεων και νοητικών συνηθειών».

Προαπαιτούμενα

Οι συνάδελφοι θεωρείται ότι γνωρίζονται τόσο μεταξύ τους, όσο και με εμένα προσωπικά, προκειμένου να μην αναλωθεί χρόνος στη μεταξύ μας γνωριμία και στο «σπάσιμο του πάγου». Συνεπώς, θα θεωρηθεί ότι νιώθουν πιο εξοικειωμένοι μεταξύ τους ως εκπαιδευτική ομάδα, οπότε οι στάσεις τους μέσα από αυτήν μπορούν να αλλάξουν «πολύ περισσότερο απ' ό,τι η ανάγνωση φυλλαδίων ή η παρακολούθηση μιας διάλεξης» (Πολέμη – Τοδούλου, 2005).

Εργαστηριακά μέσα

Πίνακας, η εναλλακτικά χαρτοπίνακας και βίντεο προτζέκτορας.

Περιγραφή υποενοτήτων – Διδακτική Προσέγγιση

Εισαγωγή

Τεχνικές Διδασκαλίας: Εισήγηση, συζήτηση, ερωταποκρίσεις

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας, Διαφάνειες

Πρώτο στάδιο: Διερεύνηση της ανάγκης για κριτικό στοχασμό

Επιλογή θέματος: Ο ρατσισμός.

Τεχνική προσέγγισης: Καταιγισμός ιδεών.

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας, Διαφάνειες, φύλλο εργασίας.

Δεύτερο στάδιο: Οι συμμετέχοντες εκφράζουν τις απόψεις τους

Τεχνική προσέγγισης: Καταιγισμός ιδεών, συζήτηση, εργασία σε ομάδες.

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας, Διαφάνειες, φύλλο εργασίας.

Τρίτο στάδιο: Προσδιορισμός των απόψεων που θα εξεταστούν

Τεχνική προσέγγισης: Συζήτηση, εργασία σε ομάδες.

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας, Διαφάνειες.

Τέταρτο στάδιο: Επιλογή των έργων τέχνης

Τεχνική προσέγγισης: Συζήτηση, εργασία σε ομάδες.

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας, Διαφάνειες.

Πέμπτο στάδιο: Κριτικός στοχασμός μέσω της αισθητικής εμπειρίας

Τεχνική προσέγγισης: Συζήτηση, εργασία σε ομάδες, μοντέλο του Perkins (1994): αφορά στην άντληση νοήματος κατά την παρατήρηση έργων τέχνης και στην «ανάπτυξη στοχαστικής διάθεσης». (Μέγα, στο Κόκκος, 2011:45). Αφορά σε τέσσερα στάδια:

A) Χρόνος για παρατήρηση

B) Ανοικτή και περιπετειώδης παρατήρηση

Γ) Ξεκάθαρη, αναλυτική και εις βάθος παρατήρηση.

Δ) Ανασκόπηση της διεργασίας. (Μέγα στο Κόκκος, 2011:46-47)

Μέσα διδασκαλίας: Διαφάνειες.

Έκτο στάδιο: Επαναξιολόγηση των παραδοχών

Τεχνική προσέγγισης: Συζήτηση, εργασία σε ομάδες.

Μέσα διδασκαλίας: Πίνακας.

Δραστηριότητες

Η ενεργός συμμετοχή τους στο

2^ο και στο

6^ο στάδιο θα φανεί μέσω της καταγραφής των απόψεών τους,

οιοποίες αρχικά θα γίνουν ατομικά και σε δεύτερο χρόνο θα γίνουν σύνθεσή τους και η ανακοίνωσή τους στην ολομέλεια.

Συμπεράσματα

«Το καλό κλίμα συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων, η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και ο ενεργός ρόλος του εκπαιδευτή ως εμπνευστή και αρωγού στην όλη διαδικασία, μπορεί να

έχει εξαιρετικά αποτελέσματα τόσο κατά την εφαρμογή της μεθόδου, όσο και μετά το πέρας αυτής. Η ίδια η μέθοδος μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους να αναπτύξουν σχέσεις και να διαμορφώσουν το κατάλληλο εκπαιδευτικό κλίμα». (Γιωτόπουλος, 2014:196)

Η μέθοδος του Κόκκου, μπορεί να συντελέσει στη βαθμιαία ενίσχυση της κριτικής σκέψης και μάλιστα από σχετικά νεαρή ηλικία, να τους βοηθήσει να συνειδητοποιήσουν τις διαφορές που ενδεχομένως υπάρχουν στον τρόπο που σκέφτονται, έτσι ώστε «να βοηθήσει τους ανθρώπους να γίνονται κριτικά στοχαστικοί απέναντι σε αυτή την καθημερινή 'επίθεση' εικόνας και πληροφόρησης που δέχονται, από τα διάφορα τεχνολογικά μέσα γύρω μας». (Γιωτόπουλος, 2014:215)

Αναφορές

Perkins, D. (1994). *The Intelligent Eye: Learning to Think by Looking at Art*. Los Angeles: J. Paul Getty Museum.

Mezirow, J. και Συνεργάτες. (2007) *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γιωτόπουλος, Γ., (2016). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες με τη μέθοδο του Α. Κόκκου. Εφαρμογή σε πίνακα του Rockwell*. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο για την Προώθηση της Εκπαιδευτικής Καινοτομίας. Λάρισα.

Γιωτόπουλος, Γ., (2014). *Μετασχηματίζουσα Μάθηση μέσα από την Αισθητική Εμπειρία στο πλαίσιο της Τυπικής (Δευτεροβάθμιας) και Μη Τυπικής Εκπαίδευσης*. Διπλωματική Εργασία. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κόκκος, Α. και Συνεργάτες (2011). *Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Μέγα, Γ., (2010). Η ορατή σκέψη στην εκπαίδευση ενηλίκων: πρόταση μεθοδολογίας. Στο Βεργίδη, Δ., & Κόκκος, Α., (επιμ.) (2010). *Εκπαίδευση Ενηλίκων, διεθνείς προσεγγίσεις και ελληνικές διαδρομές*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Πολέμη-Τοδούλου, Μ., (2005). *Η Αξιοποίηση της Ομάδας στην Εκπαίδευση Ενηλίκων*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Παράρτημα

Φύλλα Δραστηριοτήτων

Προτεινόμενα φύλλα εργασίας

Επιπλέον υλικό για τον εκπαιδευτικό σχετικά με το 5^ο στάδιο

Ανάλυση του 5ου σταδίου της μεθόδου του Κόκκου. (Κόκκος, 2011α:105-109)

1^η φάση: Χρόνος για παρατήρηση

- Δράση 1: Αυθόρμητη παρατήρηση.

Οι εκπαιδευόμενοι παρατηρούν προσεκτικά τον πίνακα (*Racism/Incident at Little Rock, Domingo Ulloa, 1957*) χωρίς να σχολιάζουν.

- Δράση 2: Έκφραση των πρώτων παρατηρήσεων.

Εκφράζονται γνώμες και απόψεις – κυρίως περιγραφικού τύπου.

- Δράση 3: Έκφραση των πρώτων ερωτημάτων.

Διατύπωση ερωτημάτων από τους συμμετέχοντες σχετικά με το τι τους προξενεί το έργο. Π.χ. Που κοιτάζει, ποιον κοιτάζει, που πάει, το φως από πού έρχεται, κλπ.

- Δράση 4: Εντοπισμός του κεντρικού ερωτήματος.

Ποιο είναι το κεντρικό ερώτημα της ομάδας; Που εστιάζεται κυρίως;

2^η φάση: Ανοικτή και περιπετειώδης παρατήρηση

Διερεύνηση με ανοιχτό πνεύμα και δημιουργική διάθεση, με στόχο να ληφθούν υπόψη όλα τα στοιχεία που το συνθέτουν.

- Δράση 1: Διέγερση της προσοχής.

Τι συμβαίνει στον πίνακα; Ποια ιστορία περιέχει;

- Δράση 2: Αναζήτηση της ψυχικής διάθεσης.

Έκφραση συναισθημάτων που σχετίζονται με το έργο. Πως σας φαίνεται το κορίτσι στο κέντρο; Η παρέα;

- Δράση 3: Αναζήτηση εκπλήξεων.

Εξέταση με πολύ προσοχή του πίνακα και εντοπισμός παράξενων αντικειμένων ή χρωματικών συνδυασμών που μέχρι τώρα δεν είχαν προσεχτεί. Αναζητείται στοιχείο ικανό για να πυροδοτήσει τον κριτικό στοχασμό.

3^η φάση: Αναλυτική και βαθιά παρατήρηση

- Δράση 1: Επάνοδος στις εκπλήξεις και προσπάθεια ερμηνείας τους. Αυτά που είδαμε πριν προσπαθούμε να τα συμβολίσουμε, να τους δώσουμε ένα νέο νόημα, μια νέα ερμηνεία.

- Δράση 2: Επάνοδος στο αρχικό κεντρικό ερώτημα.

Π.χ. τι σημαίνει το βλέμμα του κοριτσιού; Ανακάλυψη πλήθους νοηματοδοτήσεων για απόδοση έγκυρων ερμηνειών του έργου.

- Δράση 3: Επεξεργασία του κριτικού ερωτήματος η οποία συνδέεται με το έργο τέχνης.

Όσο προχωράει η διεργασία «οι φοιτητές κατακτούν οριζόντιες ικανότητες: μαθαίνουν να παρατηρούν, να σκέφτονται ολιστικά, να αξιοποιούν τις τέχνες για να ερμηνεύουν βαθύτερα την πραγματικότητα» (Κόκκος, 2011α:108).

4^η φάση: Ανασκόπηση της διεργασίας

«Οι φοιτητές αναστοχάζονται συνθετικά επάνω στο έργο έχοντας υπόψη την εμπειρία των προηγούμενων φάσεων. Αναμένεται εκτίμηση για υπέρβαση της στερεότυπης κυρίαρχης άποψης» (Κόκκος, 2011α: 108)

Wikipedia: On - line Ανακτήθηκε στις 25/03/2017 από την: https://el.wikipedia.org/wiki/Σύστημα_κράτησης_αεροπορικών_θέσεων#cite_note-Computer_Reservations_System_CRS-4

Κουρλιμπίνη, Β. (2013). Πως το διαδίκτυο αλλάζει τον ευρωπαϊκό τουρισμό. On - line Ανακτήθηκε στις 20/04/2017 από την: <http://www.capital.gr/story/1919785>

Συγγραφείς

K

Kollatou Marina, [552](#)

P

Psaltou-Joycey Angeliki, [908](#)

V

Veliki Anna-Theodora, [908](#)

A

Αγγελόπουλος Δ. Πέτρος, [970](#)

Αγγελοπούλου Ιουλίτα, [750](#)

Αγραφιώτη Νεκταρία – Φιλίτσα, [1001](#)

Αθανασίου Αικατερίνη, [953](#)

Αλεξάκος Παναγιώτης, [663](#)

Αλέτρας Νικόλαος, [957](#)

Αναγνώστου Μαρία, [125](#)

Αναστασοπούλου Ειρήνη, [1051](#)

Αποστόλου Μαριάννα, [1067](#)

Αργύρη Αποστολία, [997](#)

B

Βαρσαμίδου Αθηνά, [84](#)

Βέλλιου Έλλη, [879](#), [994](#), [997](#), [1019](#)

Βλάχος Απόστολος, [973](#)

Βουβούση Μαρία, [994](#)

Βράκα Αλεξάνδρα, [175](#)

Βράκα Γεωργία, [175](#)

Βράντζας Αθανάσιος, [663](#)

Βωνιάτη Λουίζα, [962](#)

Γ

Γεωργοπούλου Ευσταθία, [30](#)

Δελιόπουλος Γεώργιος, [84](#)

Δέρρη Βασιλική, [920](#)

Δημάκας Δημήτριος, [879](#)

Δημητρίδης Χρήστος, [879](#), [994](#), [997](#), [1001](#), [1019](#)

Δημουλάς Ευριπίδης, [879](#), [994](#), [997](#), [1001](#), [1019](#)

Δημουλάς Κωνσταντίνος, [879](#), [994](#), [997](#), [1001](#), [1019](#)

Διονυσοπούλου Γλύκα, [84](#)

Δούβλη Γεωργία, [323](#)

Δούβλης Θεόδωρος, [323](#)

Δούκα Στέλλα, [933](#)

Δροσινού Χρυσοβαλάντη – Ειρήνη, [1001](#)

E

Ευσταθίου Χρήστος, [469](#)

Z

Ζαλακώστας Νικόλαος, [883](#)

Ζαμπάκας Κωνσταντίνος, [994](#)

Ζαμπέτογλου Γεώργιος, [879](#)

Ζαχαρή Φώτιος, [242](#)

Ζαχαρή Χριστόφορος, [242](#)

Ζέρβα Γεωργία, [157](#)

Ζέρβα Παναγιώτα, [275](#)

K

Καζαζάκη Χρυσούλα, [319](#)

Καζακίδου Δήμητρα, [699](#)

Καλογιάννης Νίκος, [1019](#)

Καλομοίρης Τηλέμαχος, [1028](#)

Καμά Μαρία, [803](#)

Καντά Παναγιώτα, [546](#), [912](#)

Γεωργούσης Ευθύμιος, [376](#)

Γιαλαμάς Χ. Ιωάννης, [264](#)

Γιώτα Γεωργία, [95](#)

Γιωτόπουλος Γεώργιος, [343](#)

Γκουτζέλας Αθανάσιος, [985](#)

Γρηγοριάδης Ιωάννης, [939](#), [980](#)

Γρίβας Δημήτριος, [143](#)

Δ

Κασιώρα Βασιλική, [221](#)

Κατσαβού Νικολέττα, [209](#)

Καψίδης Δημήτριος Ιωάννης, [612](#)

Κελεσίδης Ευάγγελος, [215](#)

Κιούση Μαρία, [166](#)

Κοϊδου Όλγα, [209](#)

Κόκκα Ειρήνη, [157](#)

Κοντού Σοφία, [95](#)

Κούκη Μαριάνθη, [112](#)

Κούνα Ελένη Κωνσταντίνα, [1063](#)

Κουπάνη Αικατερίνη, [925](#), [929](#)

Κουτρουβίδης Παναγιώτης, [1063](#)

Κουφογιάννης Ευθύμιος, [95](#)

Κουφουνάκης Αναστάσιος, [1048](#)

Κυλινδρή Ελένη, [709](#)

Κωτούλας Βασίλειος, [183](#)

Λ

Λιανού Αμαλία, [1059](#)

Λιάσκος Ιωάννης, [1023](#)

Λιβανίου Ευαγγελία, [1059](#)

Λιόβας Δημήτριος, [879](#), [994](#), [997](#), [1001](#), [1019](#)

Λιόλιου Χριστίνα, [334](#)

Λουκοπούλου Ελένη, [275](#)

Λύτσιος Δημήτριος, [106](#)

Μ

Μαγκλή Αγάθη, [1036](#)

Μάγκου Αναστασία, [313](#)

Μαδεμλής Δημήτριος, [591](#)

Καπραβέλου Αλεξία, [1013](#)

Καραβελάκη Μαρία, [204](#)

Καραγεωργίου Ζωή, [1039](#)

Καραγιάννη Αγνή, [891](#)

Καραγκιαούρη Φωτεινή, [831](#)

Καραθανάση Ζαχαρένια, [275](#)

Καρατζογιάννη Ι. Βάνα, [970](#)

Καρβουντζή Ηλιάνα, [112](#)

Μασάδης Γρηγόριος, [920](#)

Μαυροειδή Ευσταθία, [190](#)

Μητσιαδή Μαρία, [1005](#)

Μήτση-Αναγνώστου Μαρία, [445](#)

Μισσελής Μιχάλης, [633](#)

Μιχάλης Ι. Γρηγόριος, [970](#)

Μίχης Αναστάσιος, [285](#)

Μόκκας Αλεξάνδρος, [967](#)

Μουζάκη Δέσποινα, [957](#)

Μουρατίδου Ευθυμία, [786](#)

Μπαγιάτη Αικατερίνη, [739](#)

Μπιλλήρη Ευδοκία, [1059](#)

Μπίνος Πάρης, [944](#)

Μπούζιου Μαρία, [304](#)

Μπουλουξή Αριστέα, [493](#)

Ν

Νιζάμη Αικατερίνη, [739](#)

Νικολακοπούλου Κατερίνα, [765](#)

Νικολοπούλου Μαρίτα, [412](#)

Ντάγκας Νικόλαος, [434](#)

Ξ

Ξαγρεμμενάκος Σταμάτης, [997](#)

Π

Παλαπέλα Γεωργία, [183](#)

Παπαδημητρίου Θεοδώρα, [879](#), [994](#), [997](#), [1001](#), [1019](#)

Παπαδήμου Χαρά, [150](#)

Παπαδόπουλος Ισαάκ, [175](#), [949](#), [1054](#)

Παπαδοπούλου Μαρία, [304](#)

Παπαδοπούλου Όλγα, [633](#)

Μακρή Ευαγγελία, [757](#)

Μακρή Κωνσταντία, [977](#)

Μακρή Παρασκευή, [977](#)

Μακρυγιάννη Κωνσταντίνα, [1032](#)

Μαλάμου Κωνσταντίνα, [483](#)

Μαλάμου Σεβαστή, [483](#)

Μανάφη Ιωάννα, [215](#)

Μαρκάκης Νίκος, [225](#)

Παπαθεοφάνους Παύλος, [504](#)

Παπαϊωάννου Αθανάσιος, [920](#)

Παπαϊωάννου Σοφία, [204](#)

Παπαπαρίση Σοφία, [1019](#)

Πατιώ Μαρία, [786](#)

Πατσίκας Ευθυμία, [1051](#)

Παυλίδου Δέσποινα, [106](#)

Πέτρου Κωνσταντίνος, [166](#)

Πετρωτός Νικόλαος, [985](#)

Πέτσας Νικόλαος, [831](#)

Πιερρή Ευγενία, [112](#)

Πούρικας Χρήστος, [994](#)

Πριβαρτιτσάνης Πέτρος, [633](#)

P

Ρέλλια Μαρία, [125](#)

Ρέτσας Χρήστος, [648](#)

Ρηγοπούλου Αικατερίνη, [597](#)

Σ

Σαγρή Μαρία, [957](#)

Σακελλαρίου Ειρήνη, [339](#)

Σακκά-Κυρίτση Κωνσταντίνα, [1043](#)

Σάρρου Ελένη, [818](#)

Σιούλη Στυλιανή, [333](#)

Σκαμπαρδώνη Αγορίτσα, [95](#)

Σμυρνή Σοφία, [303](#), [895](#)

Σουγλές Βασίλειος, [1016](#)

Σούλα Νικολέττα, [685](#)

Σουρτζή Παναγιώτα, [1032](#)

Στασινοπούλου Ευσταθία, [343](#)

Στεφανόπουλος Γεώργιος, [939](#)

Στυλιανή Θηβαίου, [879](#)

Σύρου Νίκη, [1032](#)

T

Τανός Ηλίας, [339](#)

Τασίδου Δήμητρα, [612](#)

Τάχα Μαρία, [1032](#)

Τζαμαλή Δήμητρα, [728](#)

Τζίμα Ευφροσύνη, [728](#)

Τσιάματος Ηρακλής, [95](#)

Τσιανάκα Μελίνα, [95](#)

Τσιούλης Αλέξιος, [1005](#)

Τσιρέβελος Νικόλαος, [349](#)

Τσιρέβελου Βασιλική, [349](#)

Τσιτσιλέγκας Γεώργιος, [334](#)

Τσουκαλά Κικιλία, [319](#)

Φ

Φαλτσέτας Νικόλαος, [112](#)

Φιλίππου Φίλιππος, [920](#), [925](#), [929](#), [933](#)

Φούρναρη Βασιλική, [915](#)

Φούφα Βασιλική, [95](#)

Φωτερής Νικόλαος, [997](#)

X

Χαρίσης Αθανάσιος, [1009](#)

Χασιώτη Μαρία, [876](#)

Χατζηαυγουστίδης Νίκος, [901](#)

Χατζημήχου Κωνσταντίνα, [818](#)

Χρήστου Χριστόδουλος, [633](#)

Ψ

Ψευτογιάννη Δήμητρα, [980](#)

Ψωμαδάκης Γεώργιος, [1019](#)

Τζιμούρτου Βασιλική, [334](#)

Τριανταφύλλου Ευαγγελία, [513](#)

Τσαβαλά Ειρήνη, [750](#)

Τσαρούχας Γιώργος, [150](#)

Τσεντόγλου Ε. Εύα, [363](#)